

. Суб'єкти цивільно-правових відносин

Суб'єктами цивільно-правових відносин є фізичні та юридичні особи, які вступають між собою в цивільно-правові відносини з приводу майна та особистих немайнових благ. В окремих випадках суб'єктом зазначених відносин може бути держава.

До фізичних осіб належать громадяни України, іноземні громадяни та особи без громадянства.

Для визнання осіб суб'єктами цивільного права необхідна наявність цивільної правосуб'єктності, тобто їхніх право- та дієздатності.

Цивільною правоздатністю називається здатність особи мати цивільні права і нести цивільні обов'язки.

Правоздатність у громадянина України виникає від дня народження і припиняється з його смертю (або з визнанням громадянина померлим).

Цивільна правоздатність як суспільно-правова якість визнається за всіма громадянами, які мають бути рівними перед законом. Вона закріплюється в цивільному законодавстві як рівна для всіх і для кожного незалежно від походження, соціального й майнового стану, расової та національної належності, статі, освіти, мови, релігійних поглядів, роду й характеру занять, місця проживання тощо. Жоден громадянин упродовж свого життя не може бути позбавлений цивільної правоздатності, але може бути обмежений у ній.

Цивільна дієздатність - це здатність громадянина своїми діями набувати цивільних прав і створювати для себе цивільні обов'язки, тобто його здатність розпоряджатися власними правами і нести відповідальність за свої дії.

Обсяг цивільної дієздатності залежить від віку та психічного здоров'я фізичної особи. Виходячи з цього, цивільна дієздатність поділяється на такі види:

- повна дієздатність;
- часткова дієздатність;
- мінімальна дієздатність;
- обмежена дієздатність;
- визнання громадянина недієздатним.

Повна дієздатність настає з досягненням повноліття - 18 років. Згідно з чинним законодавством у випадку одруження особи до досягнення повноліття повна дієздатність у неї настає з моменту одруження.

Часткову дієздатність мають фізичні особи у віці від 15 до 18 років. Вони мають право укладати угоди за згодою своїх батьків (усиновителів) чи піклувальників. Крім того, вони можуть самостійно здійснювати дрібні побутові угоди; розпоряджатися своєю заробітною платнею чи стипендією; реалізовувати свої авторські та винахідницькі права; вносити вклади до

кредитних установ і розпоряджатися ними; володіти, користуватись і розпоряджатися майном трудового або селянського господарства, якщо неповнолітні є членами зазначених господарств; бути членами громадських організацій; нести відповідальність за заподіяну ними шкоду іншим особам. Мінімальна дієздатність характерна для осіб віком до 15 років, які мають право здійснювати тільки дрібні побутові угоди та вносити вклади до кредитних установ і розпоряджатися ними. Якщо ж вклад було внесено на ім'я неповнолітнього іншою особою, то розпоряджатися цим вкладом до виповнення неповнолітньому 15 років будуть батьки чи інші його представники (усиновителі чи опікуни).

Обмежена дієздатність може бути визначена судом громадянам, які зловживають спиртними напоями або наркотичними засобами. Вони можуть укладати угоди щодо розпорядження майном, а також отримувати заробітну платню, пенсію чи інші види доходів та розпоряджатися ними лише за згодою піклувальника, за винятком дрібних побутових угод.

Громадянин, який через душевну хворобу чи недоумство нездатний розуміти значення своїх дій чи керувати ними, може бути визнаний судом недієздатним, а відтак над ним установлюється опіка, що приводить до втрати ним можливості щодо укладання угод. Односторонні угоди (наприклад, заповіт, видача доручення і т. ін.), що були укладені до визнання особи недієздатною, припиняють свою дію. В разі одужання чи значного покращення здоров'я громадянина, якого визнано недієздатним, суд поновлює його в дієздатності.

Якщо громадянин зникає, його місцеперебування невідоме, розшуки його не дають позитивних результатів, а тривала відсутність на місці проживання робить правовідносини за його участю невизначеними, громадянин визнається безвісно відсутнім, а потім оголошується померлим у порядку, визначеному чинним законодавством.

Юридичними особами визнаються організації, які мають відокремлене майно, можуть набувати майнових та особистих немайнових прав і нести обов'язки, бути позивачем і відповідачем у суді, арбітражі чи третейському суді.

Правовими ознаками юридичної особи є:

- організаційна єдність;
- наявність відокремленого майна;
- можливість виступати в цивільному обороті від власного імені;
- здатність самостійно нести майнову відповідальність.

Юридична особа повинна мати; свій статут; правоздатність; назву; органи; місцезнаходження (філіали, представництва).

Юридичні особи наділені цивільною правосуб'єктністю, тобто цивільною

правоздатністю та цивільною дієздатністю, які виникають водночас із моменту їх державної реєстрації.

Цивільна правоздатність юридичної особи визначається характером і змістом діяльності юридичної особи, що передбачена статутом організації.

Цивільна дієздатність здійснюється відповідними органами юридичної особи, які можуть бути як єдиноначальними, так і колегіальними (чи в поєднанні між собою).

Для юридичної особи правосуб'єктність виникає:

- з моменту затвердження статуту або положення;
- з моменту видання компетентним органом постанови про утворення організації;
- з моменту реєстрації статуту, якщо він підлягає реєстрації.

Залежно від характеру власності розрізняють такі види юридичних осіб; державні; колективні; орендні; акціонерні, спільні, за участю закордонних суб'єктів приватні; сімейні; релігійні та ін.

Крім того, за характером діяльності юридичні особи поділяються на: підприємства, що виробляють продукцію; установи, котрі надають послуги населенню; колгоспи - колективні виробничі сільськогосподарські підприємства; комерційні та інші організації (торгівлі, харчування, будівництва й т. д.).

Юридична особа утворюється і припиняється в порядку, визначеному чинним законодавством (наприклад, Законом України "Про підприємства в Україні" від 27 березня 1991 р.). До основних способів утворення юридичних осіб відносять розпорядчий, нормативно-явочний, дозвільний і договірний.

Правосуб'єктність юридичної особи припиняється:

- з моменту її ліквідації;
- з моменту реорганізації (злиття, поділу, приєднання).

Діяльність юридичних осіб зазвичай припиняється в такому ж порядку, в якому їх було утворено.

В окремих випадках суб'єктом цивільних правовідносин може бути Україна як суверенна держава. Це можливо, приміром, у правовідносинах власності (надходження у власність, держави безгосподарного майна, невитребуваних знахідок, неналежно утримуваного конфіскованого майна тощо).

Законспекуйте, фото конспекту надішліть на адресу nika.grom5@gmail.com

Пройдіть тест за посиланням

<https://naurok.com.ua/test/join?gamecode=1707368>